

Гафурова Олена Вікторівна
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри аграрного, земельного
та екологічного права ім. академіка В.З. Янчука
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
Illena@rambler.ru;
Ермоленко Володимир Михайлович
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри аграрного, земельного
та екологічного права ім. академіка В.З. Янчука
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
vemlaw@gmail.com

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ У КОНТЕКСТІ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Мета статті полягає у проведенні науково-теоретичного аналізу законодавства України і Європейського Союзу у сфері сільського розвитку, а також кластерної моделі функціонування народних художніх промислів. Особливу увагу приділяється дослідженню інституту державно-приватного партнерства в зазначеній сфері. **Методологія дослідження.** У процесі написання статті використана система філософських (діалектичний), загальнонаукових (формально-логічний, метод аналізу та синтезу) і спеціально-правових (порівняльно-правовий, формально-юридичний) методів наукового пізнання. Діалектичний метод формує загальну методологічну основу дослідження, що дало змогу розглянути правові проблеми функціонування народних художніх промислів в контексті сільського розвитку у єдності їх матеріального змісту та юридичної форми. Загальнонауковий формально-логічний метод дозволив дослідити понятійно-категоріальний апарат. Метод аналізу надав можливість визначити прогалини у нормативних актах, що врегульовують відносини у сфері народних художніх промислів. Метод синтезу використовувався у процесі обґрунтування висновку про юридичну природу кластерів народних художніх промислів. Використання порівняльно-правового методу дозволило з'ясувати відповідність вітчизняного аграрного законодавства вимогам законодавства у сфері сільського розвитку Європейського Союзу і дослідити зміст поняття "кластер". Формально-юридичний метод дав можливість розкрити зміст норм права, що врегульовують відносини у сфері сільського розвитку та функціонування народних художніх промислів в Україні. **Наукова новизна** роботи полягає у здійсненні комплексного дослідження правових проблем функціонування народних художніх промислів в контексті сільського розвитку та пошуку шляхів для збереження культурного надбання українського народу. **Висновки.** В рамках політики сільського розвитку та за рахунок коштів EAFRD, Європейський Союз забезпечує збереження культурної спадщини сільських територій, включаючи і традиційні заняття населення, яке на них проживає. Не зважаючи на те, що українським законодавством передбачається вжиття ряду заходів щодо стимулювання такого виду діяльності як народні художні промисли, вони не носять систематичного характеру та не підкріплюються відповідним фінансовим наповненням. Відсутність на законодавчому рівні визначення понять "кластер", "кластерна модель розвитку", у тому числі і народних художніх промислів, призводить до створення кластерів у формі громадських організацій. Така практика не відповідає їх реальній сутності. З метою забезпечення розвитку сільських територій та народних художніх промислів на них, необхідним є прийняття відповідної державної програми, розробленої з використанням кластерного підходу, а також застосування інституту державно-приватного партнерства в зазначеній сфері.

Ключові слова: народний художній промисел, кластер, державно-приватне партнерство, сільський розвиток, громадська організація.

Гафурова Елена Викторовна, доктор юридических наук, доцент, профессор кафедры аграрного, земельного и экологического права им. академика В.З. Янчука Национального университета биоресурсов и природопользования Украины; Ермоленко Владимир Михайлович, доктор юридических наук, профессор, заведующий кафедрой аграрного, земельного и экологического права им. академика В. З. Янчука Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Правовые проблемы функционирования народных художественных промыслов в контексте сельского развития

Цель статьи заключается в проведении научно-теоретического анализа законодательства Украины и Европейского Союза в сфере сельского развития, а также кластерной модели функционирования народных художественных промыслов. Особое внимание уделяется исследованию института государственно-частного партнерства в указанной сфере. **Методология исследования.** В процессе написания статьи использована система философских (диалектический), общенаучных (формально-логический, метод анализа и синтеза) и специально-правовых (сравнительно-правовой, формально-юридический) методов научного познания. Диалектический метод формирует общую методологическую основу исследования, что позволило рассмотреть правовые проблемы функционирования народных художественных промыслов в контексте сельского развития в единстве их материального содержания и юридической формы. Общенаучный формально-логический метод позволил исследовать понятийно-категориальный аппарат. Метод анализа дал возможность определить пробелы в нормативных актах, регулирующих отношения в сфере

народных художественных промыслов. Метод синтеза использовался в процессе обоснования вывода о юридической природе кластеров народных художественных промыслов. Использование сравнительно-правового метода позволило выяснить соответствие отечественного аграрного законодательства требованиям законодательства в сфере сельского развития Европейского Союза и исследовать содержание понятия "кластер". Формально-юридический метод позволил раскрыть содержание норм права, регулирующих отношения в сфере сельского развития и функционирования народных художественных промыслов в Украине. **Научная новизна** работы заключается в осуществлении комплексного исследования правовых проблем функционирования народных художественных промыслов в контексте сельского развития и поиска путей для сохранения культурного наследия украинского народа. **Выводы.** В рамках политики сельского развития и за счет средств EAFRD, Европейский Союз обеспечивает сохранение культурного наследия сельских территорий, включая и традиционные занятия населения, проживающего на них. Несмотря на то, что украинским законодательством предусматривается принятие ряда мер по стимулированию такого вида деятельности, как народные художественные промыслы, они не носят систематического характера и не подкрепляются соответствующим финансовым наполнением. Отсутствие на законодательном уровне определения понятий "кластер", "кластерная модель развития", в том числе и народных художественных промыслов, приводит к созданию кластеров в форме общественных организаций. Такая практика не соответствует их реальной сущности. С целью обеспечения развития сельских территорий и народных художественных промыслов на них, необходимо принятие соответствующей государственной программы, разработанной с использованием кластерного подхода, а также применение института государственно-частного партнерства в указанной сфере.

Ключевые слова: народный художественный промысел; кластер; государственно-частное партнерство; сельское развитие; общественная организация.

Gafurova Olena, Doctor of Law, Associate Professor of Agrarian, Land and Environmental Law Department of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine; **Yermolenko Volodymyr**, Doctor of Law, Professor, Head of Agrarian, Land and Environmental Law Department of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Legal problems of the functioning of folk arts and crafts in the context of rural development

The purpose of the article is to conduct a scientific and theoretical analysis of the legislation of Ukraine and the European Union in the field of rural development, as well as a cluster model of the functioning of folk arts and crafts. Particular attention is paid to the study of the institution of public-private partnership in this area. **Research methodology.** In the process of writing the article there was used a system of philosophical (dialectical), general-scientific (formal-logical, method of analysis and synthesis) and special-legal (comparative-legal, formal-legal) methods of scientific knowledge. The dialectical method forms the general methodological basis for the study, which allowed to consider the legal problems of the functioning of folk arts and crafts in the context of rural development in the unity of their material content and legal form. The general scientific formal-logical method allowed to investigate the conceptual-categorical apparatus. The method of analysis provided an opportunity to identify gaps in regulations that regulate relations in the field of folk arts and crafts. The method of synthesis was used in the process of substantiating the conclusion about the legal nature of clusters of folk arts and crafts. Using the comparative legal method has allowed to find out the compliance of domestic agricultural legislation with the requirements of legislation in the field of rural development of the European Union and to investigate the content of the concept "cluster". The formal legal method has allowed to reveal the content of the law that regulates relations in the field of rural development and the functioning of folk arts and crafts in Ukraine. The **scientific novelty** of the work consists in the complex research of legal problems of the functioning of folk arts and crafts in the context of rural development and the search for ways to preserve the cultural heritage of the Ukrainian people. **Conclusions.** Within the framework of rural development policy and at the expense of the EAFRD, the European Union ensures the preservation of the cultural heritage of rural areas, including the traditional occupations of the population living on them. Despite the fact that the Ukrainian legislation foresees the adoption of a number of measures to stimulate such activities as folk arts, they are not systematic in nature and are not backed up by adequate financial content. The lack of definition of the concepts such as "cluster", "cluster model of development", including folk arts and crafts at the legislative level leads to the creation of clusters in the form of public organizations. Such practice does not correspond to their actual essence. To ensure the development of rural areas and folk arts and crafts on them, it is necessary to adopt an appropriate state program, which will be developed using the cluster approach, as well as the application of the institution of public-private partnership in this area.

Keywords: folk arts and craft; cluster; public-private partnership; rural development; public organization.

Актуальність теми дослідження. Розвиваючи сільські території, країни Європейського Союзу значну увагу приділяють збереженню їх культурної та історичної спадщини, у тому числі і традиційних занять населення, що значною мірою визначають самобутність кожної нації. Так, серед пріоритетів сільського розвитку, Регламентом Європейського Парламенту і Ради від 17 грудня 2013 р. № 1305/2013 щодо підтримки сільського розвитку Європейським сільськогосподарським фондом сільського розвитку (EAFRD) та відміни Директиви Ради № 1698/2005 [1] на програмний період 2014 – 2020 років, визначено сприяння соціальній інтеграції, скороченню бідності й економічному розвитку в сільській місцевості (ст. 5). В рамках вказаного напрямку за рахунок коштів EAFRD мають здійснюватись інвестиції, спрямовані на збереження, відновлення і модернізацію культурної і природної спадщини сіл (п. 1 ст. 20).

В українському законодавстві Концепцією розвитку сільських територій, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р. передбачається необхідність підвищення якості життя сільського населення, зокрема шляхом надання підтримки з боку центральних та місцевих органів виконавчої влади у збереженні та популяризації культурних традицій регіонів у сільській місцевості. Відповідно, серед заходів з реалізації вказаної концепції, згадується про необхідність розроблення пілотних проектів з розвитку сільських територій, що стимулюватимуть і такий вид діяльності, як, народні промисли, та подання їх заінтересованим центральним органам виконавчої влади на розгляд в установленому порядку щодо фі-

нансування в рамках відповідних бюджетних програм розвитку (п. 25 Плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р). В таких умовах особливо актуальним стає пошук нових правових механізмів, які б забезпечили збереження та подальший розвиток народних художніх промислів на сільських територіях.

Мета статті полягає у проведенні науково-теоретичного аналізу законодавства України і Європейського Союзу у сфері сільського розвитку, а також кластерної моделі функціонування народних художніх промислів. Окрема увага приділяється дослідженню інституту державно-приватного партнерства в зазначеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Народні художні промисли – це творча та виробнича діяльність, метою якої є створення художніх виробів декоративно-вжиткового призначення, що здійснюється на основі колективного освоєння і спадкоємного розвитку традицій народного мистецтва у певній місцевості в процесі творчої праці майстрів народних художніх промислів (ст. 1 Закону України від 21 червня 2001 р. "Про народні художні промисли"). Таким чином, це одна з форм народного мистецтва, яка одночасно є невід'ємною частиною побуту українського селянства. Як правило, такі промисли зосереджені в сільських регіонах країни, мешканці яких, зберігаючи багатовікові традиції свого народу, спеціалізуються на виробництві самобутніх видів художніх виробів.

Зважаючи на кризовий стан, в якому перебуває галузь народних художніх промислів, урядом країни було запроваджено кластерну модель їх розвитку. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 145-р. "Про впровадження кластерної моделі розвитку народних художніх промислів" Івано-Франківську область визначено базовою для впровадження кластерної моделі розвитку таких промислів з наступним поширенням досвіду створення кластерів в інших регіонах України. Крім того, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 165-р "Про затвердження плану заходів на 2010–2011 роки із створення інноваційно-технологічного кластера "Сорочинський ярмарок" для сприяння розвитку сільських територій". Цим документом планувалося не тільки створення відповідного кластеру. У рамках кластеру "Сорочинський ярмарок" мав діяти центр традиційного народного мистецтва із залученням представників центрів народних художніх промислів (сmt. Решетилівка, сmt. Опішня) і майстрів народних художніх промислів і ремісників з інших регіонів (п. 5).

Слід зазначити, що кластерна модель розвитку економіки є дуже розповсюдженою у світі. Сьогодні понад 75 країн мають свої програми розвитку кластерів. Європейський Союз розвиває свою економіку через призму кластерів, яких на його території близько 10 000 [2, с. 7]. В Україні Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, кластер розглядається як один з різноманітних інструментів та механізмів стимулювання місцевого економічного розвитку (поряд із національними проектами та механізмом державно-приватного партнерства). Також, держава забезпечує реалізацію політики у сфері зайнятості населення шляхом розвитку сільського аграрного туризму і кластерів народних художніх промислів (ст. 16 Закону України від 5 липня 2012 р. "Про зайнятість населення").

У науковій літературі звертається увага, що створення кластерів є особливо перспективним у сільській місцевості. Так, переваги створення кластера суб'єктів господарювання сільського туризму полягають у тому, що підприємці – власники садиб, народні майстри, представники сфери послуг, громадськості та місцевого самоврядування утворюють об'єднання, які за допомогою координації спільних зусиль створюють та реалізують туристичний продукт сільського туризму, що (в кінцевому підсумку) веде до всебічного розвитку села за рахунок ефективного використання наявних ресурсів [3, с. 262].

На жаль, не дивлячись на те, що поняття "кластер" є досить уживаним у вітчизняних нормативно-правових актах, його зміст на законодавчому рівні не розкривається. На практиці вказане призводить до намагання "втиснути" кластер у певну організаційно-правову форму юридичної особи. Так, зокрема, у сфері народних художніх промислів створено Полтавську громадську організацію "Інноваційно-технологічний кластер "Сорочинський ярмарок" та громадську організацію "Кластер народних художніх промислів "Сузір'я".

Розглянемо, яким чином поняття "кластер" розглядається у вітчизняній економічній літературі. Зазвичай, під ним розуміють міжгосподарське територіальне об'єднання не тільки взаємодоповнювальних підприємств (як великого бізнесу, так і малого підприємництва), що співпрацюють між собою, формуючи замкнутий технологічний цикл великотоварного виробництва і реалізацію конкурентоспроможної кінцевої продукції (товарів, послуг), а й інфраструктурних складових, що створюють умови для виробництва і просування продукції учасників кластеру на продуктовому ринку, в числі яких – органи державної влади та наукові установи [4, с. 5]. Таким чином, в основі створення кластерів знаходиться група підприємств, об'єднаних за територіальним і галузевим принципами, діяльність яких координується науково-дослідною установою та підтримується місцевою владою [3, с. 22]. Враховуючи, що кластерну організацію сільського виробництва можна розглядати як один із засобів забезпечення розвитку сільських територій [5, с. 301], звернемося до законодавства Європейського Союзу у вказаній сфері. Так, Регламентом Європейського Парламенту і Ради від 17 грудня 2013 р. № 1305/2013 щодо підтримки сільського розвитку Європейським сільськогосподарським фондом сільського розвитку (EAFRD) та відміни Директиви Ради № 1698/2005, кластер визначається як групування (grouping) незалежних підприємств, включаючи початківців, малих, середніх і великих підприємств, а також консультативних

органів та / або науково-дослідних організацій, спрямованих на стимулювання економічної / інноваційної діяльності шляхом заохочення інтенсивного взаємодії, спільного використання об'єктів та обмін знаннями та досвідом, а також ефективний внесок у передачу знань, створення мереж та поширення інформації серед компаній у кластері (ст. 2). Аналіз вищенаведених визначень дає підстави стверджувати, що кластери не є юридичними особами визначеної організаційно-правової форми, а являють собою групу суб'єктів господарювання, які спеціалізуються на виробництві спільного продукту, тісно взаємодіючи між собою, органами влади на місцях та навчальними закладами, та здійснюють свою діяльність на одній території. Тому, як зазначають економісти, їм притаманні наступні характеристики: спеціалізація (smart-specsalszation, ідея); мережа (взаємозв'язки, взаємодія); географічна концентрація (місце, локація) [2, с. 11]. Діяльність суб'єктів господарювання в межах кластеру регулюється нормами Господарського кодексу України. Як правило вони взаємодіють на підставі господарських договорів. Крім того, учасники кластеру можуть створювати об'єднання підприємств в таких організаційно-правових формах, як (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни). Також, можуть діяти на основі договору про спільну діяльність, без створення юридичної особи з об'єднанням внесків учасників (просте товариство) або без такого об'єднання. Враховуючи все вищезазначене, не можна погодитися із думкою, що "відсутність нормативно-правового регламентування ... визнання кластера як самоврядного господарського об'єднання підприємств унеможливорює поширення на нього існуючих і розробки нових, спеціалізованих програм державної підтримки" [6]. Більше того, при розробленні Державної програми розвитку сільських територій, має бути врахований досвід правового регулювання спільної аграрної політики Європейського Союзу. Відповідно в ній не тільки має бути визначено поняття "кластер", а й реалізований кластерний підхід до сільського розвитку.

Що ж стосується можливості створення кластеру, у тому числі кластеру народних художніх промислів, у формі громадської організації, то необхідно зазначити, що згідно з законодавством, така організація є громадським об'єднанням, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Метою її створення є здійснення та захист прав і свобод членів (учасників), а також задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів (ст. 1 Закону України від 22 березня 2012 р. "Про громадські об'єднання"). Відповідно, така організація не може об'єднувати суб'єктів господарювання та не має на меті виробництво певного виду продукції. Але, необхідно зазначити, що такі організації виступають важливими частинами відповідних кластерів.

Взаємодіючи з органами виконавчої влади на місцях та органами місцевого самоврядування, учасники кластеру можуть використовувати інститут державно-приватного партнерства. Це співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних і комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору (ст. 1 Закону України від 1 липня 2010 р. "Про державно-приватне партнерство"). Зважаючи на те, що законодавством передбачено лише договірну форму державно-приватного партнерства, для його реалізації можуть укладатись договори про концесію, спільну діяльність, розподіл продукції тощо (ст. 5). Державна підтримка розвитку народних художніх промислів в рамках зазначеного інституту може здійснюватися, зокрема, через надання місцевих гарантій, фінансування здійснення заходів (програм) за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел згідно з місцевими програмами; в іншій формі згідно із законом (п. 5 Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2011 р. № 279).

Висновки. В рамках політики сільського розвитку та за рахунок коштів EAFRD, Європейський Союз забезпечує збереження культурної спадщини сільських територій, включаючи і традиційні заняття населення, яке на них проживає. Не дивлячись на те, що українським законодавством передбачається ряд заходів щодо стимулювання такого виду діяльності, як народні художні промисли, вони не носять систематичного характеру та не підкріплюються відповідним фінансовим наповненням. Відсутність на законодавчому рівні визначення понять "кластер", "кластерна модель розвитку", у тому числі і народних художніх промислів, призводить до створення кластерів у формі громадських організацій. Така практика не відповідає їх реальній сутності. З метою забезпечення розвитку сільських територій та народних художніх промислів на них, необхідним є прийняття відповідної державної програми, розробленої з використанням кластерного підходу, а також застосування інституту державно-приватного партнерства в зазначеній сфері.

Література

1. Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 december 2013 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Council Regulation (EC) No 1698/2005 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://eur-lex.europa.eu/>.
2. Геращенко В. Феномен кластеру: аномальні бізнес-долини // Геращенко В., Нежуга Д., Оксенюк В., Ффоукс-Вільямс І. – К.: Kmbs, 2017. – 77 с.
3. Ільчук В. П. Кластерна стратегія розвитку економіки регіону : монографія / В. П. Ільчук, І. О. Хоменко, І. В. Лисенко. – Чернівці: Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. – 367 с.
4. Саблук П.Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 1. – С. 3–12.
5. Бусуйок Д.В. Правове регулювання розвитку господарських кластерних об'єднань в агропродовольчій сфері // Правова держава. – Випуск 26, 2015. – С. 301– 306.

6. Організаційно-економічні інструменти державної аграрної політики в Україні. Аналітична доповідь // Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/13016.2.005.pdf

References

1. Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 december 2013 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Council Regulation (EC) No 1698/2005 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://eur-lex.europa.eu/>.
2. Gerashchenko, V. (2017) The cluster phenomenon: abnormal business valleys / Gerashchenko, V., Nezhuga, D., Okseniuk, V., Fouks-Williams I. – Kyiv, Kmbs, 2017 [in Ukrainian].
3. Il'chuk, V.P. (2013). Cluster strategy for economic development in the region / Il'chuk, V.P., Khomenko, I.O., Lysenko, I.V. Chernihiv, ChernSTU [in Ukrainian].
4. Sabluk, P.T.& Kropivko, M.F. (2010). Clustering as a mechanism for increasing the competitiveness and social orientation of the agrarian economy. Ecomonika APK, 1, 3– 12 [in Ukrainian].
5. Busyok, D.V. (2015) Legal regulation of the development of economic clusters associations in agricultural sphere. Pravova derzava, 26, 301–306 [in Ukrainian].
6. Organizational and Economic Tools of the State Agrarian Policy in Ukraine. Analytical report. National Institute for Strategic Studies. [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/13016.2.005.pdf

Стаття надійшла до редакції 13.11.2017 р.

UDC 352.075: 342.97:35.07 (477)

Karpenko Oleksandr

D. Sc. (Public Administration),
Chairman of Information Policy and
Digital Technologies Department,
National Academy of Public Administration,
under the President of Ukraine
dr.karpenko@ukr.net;

Namestnik Viktoriia

C. Sc. (Public administration),
Associate Professor of Information Policy and
Digital Technologies Department,
National Academy of Public Administration,
under the President of Ukraine
v_namestnik@ukr.net

CULTURE OF GOVERNANCE SERVICES PROVIDING

The purpose of the paper is to study the concept of the culture of governance services providing, scientific substantiation and analysis of its basic components. **Methodology.** The research uses the general scientific methods of comparison, analysis and synthesis, namely: in the process of working out the domestic and foreign research base on the problems of governance services providing, in empirical comparisons of scientific approaches to distinguish the components of the system of forming a service activities culture of public authorities, as well as to justify the ways of the solution of the previously unresolved scientific problem, which consists in determining effective mechanisms for its practical implementation. **Scientific novelty** consists in the complex study of the interconnection of the concepts "culture" → "public administration culture" → "culture of governance services providing"; comparing foreign and domestic scientific approaches to the definition of the essence of administration culture; separating the basic components and identifying the features of the culture of governance services providing. **Conclusions.** The culture of governance services providing is a client-oriented system of interrelated functional elements (organizational, corporate, informational, linguistic, communicative, etc.) and is one of the basic components of the interaction between the authorities and the public. The forming of the culture of governance services providing contributes to: the improving the quality of service activities of public authorities, improving the image of civil servants and officials of local self-government, as well as improving social-power relations.

Keywords: service-oriented public policy, service activities of public authorities, governance services, culture of governance services providing.

Карпенко Олександр Валентинович, доктор наук з державного управління, завідувач кафедри інформаційної політики та цифрових технологій Національної академії державного управління при Президентові України; **Наместнік Вікторія Василієна**, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри інформаційної політики та цифрових технологій Національної академії державного управління при Президентові України

Культура надання управлінських послуг

Мета роботи полягає у дослідженні поняття культури надання управлінських послуг, науковому обґрунтуванні та аналізі її базових складових. **Методологія.** У дослідженні використано загальнонаукові методи